

Octo hi cursus efficiūt sonos distinctos septem interuallis. Sed hoc haud dubiè coactum est, à Ciceronis phrasi longè alienum. Ego locum Ciceronis ita legendum puto: Illi autem octo cursus, in quibus eadem uis est extremorum, septem efficiūt distinctis interualla sonis, qui numerus rerum omnium ferè nodus est. Hæc uerba, si quidem ita legātur, & secundum naturam prolata uidentur, & traditioni Musicorum consentanea erunt. Natura enim ita habet, ut octo phthongis, secundum rationem musicam dispositis, certoq; modulandi genere dimensis, octauus sit eiusdem naturæ cum primo. Et cum sint octo phthongi, septem tamen duntaxat sint interualla, quæ septies uariata quouis modulandi genere, septem efficiunt diapason species, quarum frequentissime omnes authorum libri meminere, ut paulò ante differuimus. Boethius huius negotij uerus iudex, cum apud ueteres hæc ita mirè uariata uideret, & Plinium non ueritum dicere iucundam magis quàm necessariam subtilitatem, hæc ita temperauit, ut tamen utranque opinionem sub oculos lectori poneret, quemadmodum paulò ante locum indicauimus. Ut autem eadem, quod certo sentimus, fateamur, dicimus in genere. Non absque ratione commentum hoc uisum esse Aristoteli, et dictu iucundius quàm uero similius. Quippe si quis ea applicare, ut ita dicam, uoluerit, neque hercules Planetarum interualla, musicis intercapedinibus conuenire reperiet, neque ullam certam soni rationem uel subiecto uel efficiente causa, ut Physicis placet, adesse deprehendet. Sed datur hæc uenia antiquitati, quæ quoquo modo humanas mentes ad cœlestium contemplationem erigendas existimauit. Ego nisi ab authoribus magnis hoc tractatum uidissem, silentio transire, quantum ad artem pertinet musicā, absq; omni, ut puto reprehensione potui, sed non sunt prorsus cōtemnenda, quæ tanta auctoritate antiquitas memoriæ cōsecrauit, nihilominus res ipsa ut habet, duce ueritate, nobis prosequenda est.

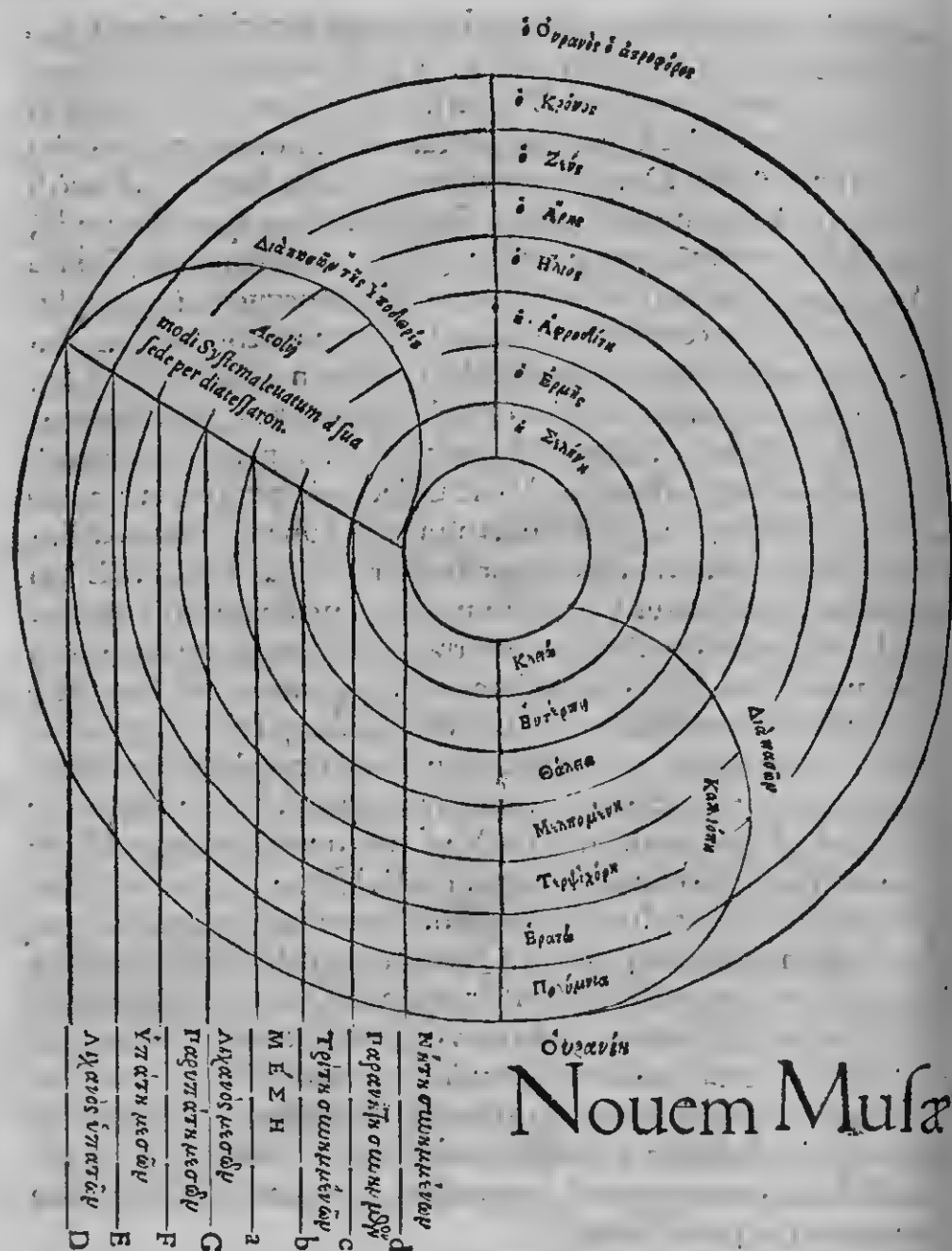
Quid per nouem Musas intelligendum, Caput XIII.

Sed neq; hoc silentio prætereundum est, quando ad Musices cognitionem, ut ex nomine apparet, nō nihil pertinet. Quare apud auctores nouem Musæ dicantur. Apud ueteres tres duntaxat fuisse Musas M. Varro tradidit, & Diuus meminit Augustinus in lib. cōfessionum, ea certe de causa, quod omnis sonus triformis sit. Nempe quæ datur uel uoce, ut faucibus, uel flatu, ut tubarum, uel pulsu, ut in cithara. Quidam quatuor etiam Musas faciunt, quidam septem à diapason septem speciebus, quæ opinio, si recepta esset, placeret. Sed nouenarius in Musis numerus,

merus, apud omnes ueteres, præsertim Homerum atq; Hesiodum, fabularum & antiquitatis principes peruicit. Qui tamen eodem, quo septenarius, modo ad musicen spectat. Verum non lubet nunc referre, unde dictæ sint Musæ, cur puellæ fingantur, quæ earum cognomina, neque enim hæc huius sunt negotij. De nouenario numero nobis dicendum. Plato libro decimo de Rep. singulis Sphæris singulas sirenas appositas tradit, per quas Sphærarum motum, aut sonum potius ex motu natum, significat. Quapropter octo hos sonos octo uocat Musas, neque antiquitas plures posuit cœlestium corporum Sphæras. Ex his autem conflata symphoniam nonam uocat Musam, quam & ideo Calliopen dictam cōtendunt, & ab Hesiodo reliquarum omnium excellentissimam. Quod optimus Poëtarum Virgilius (ut nullius Philosophiæ partis ignarus) uno carmine significasse uidetur 9. Æneidos: Vos o Calliope, inquit, precor aspirate canenti, haud absq; ratione plurali usus numero ad unam Musam, quamquam ad eam, quæ omnes alias comprehenderet Musas. Quod in Erato libro septimo non est ausus. Cæterū hunc ex 9 Æneidos locum Christophorus Landinus rectius doctiusq; enarrat quàm Seruius, ad eum quem iam diximus sensum. Poëtæ autem hoc ænigmate innuere uolebant, à superis, hoc est, astrorum influxu dari, ut sis Poëta, alioqui nihil artem efficere posse. Sed non est apud me certum, ascendendò ne an descendendo sonis Sphærarum aut ipsi Sphæris nomina congruant. Videtur autem uerisimilior ordo, si quis ascendendo his Musarum nomina adaptet. Nempeut Luna sit Clio. Mercurius Euterpe. Thalia Venus. Melpomene Sol. Terpsichore Mars. Erato Iupiter. Polymnia Saturnus. Cœlum stellatum Vrania & ultima omnium Calliope. Quem ordinem si seruabimus, habebunt latum commentandi campum Grammatici. Nam Musarum nomina Syderibus probè conuenire uidentur. Quæ discutienda relinquimus eis, qui exponendorum auctorum prouinciā ex professo suscipiunt, ad hanc enim commentationem non pertinent. Nūc ipsum Hesiodi carmē apponamus & Musarum ad cœlestes orbes typum, ut si quid ex eis utilitatis ad lectorem manare potest, quemadmodum nos cōfidimus, non desimus etiam hac parte studiosis.

Κλειώ, Εὐτέρπη, Θάλεια, Μελπομένη,
Τερψιχόρη, Ἐρατώ, Πολύμνια, Οὐρανία,
Καλλιόπη ἅδ' ἐποφύονται δὴν ἅπασαν.

I 2 δ' οὐρανός

Νοῦν Μουσῶν

Anacephalaῖσις

Anacephalaῖσις parua de Mo

dorum diuisione, Caput XV.

VErū iam huius extraordinariæ cōmentationis satis est, ad ipsam rem redeamus. Dictum est nobis antea, septem esse diapason species à proslambanomenē ad paraneten hyperbolæon, his apud Boëthium nominibus: Hypodorium, Hypophrygiū, Dorium, Phrygium, Lydium, ac Mixolydiū. Dictum item est, ex his septē, quinq; bifariā diuidi, propriē arithmeticōs ac harmonicōs, Hypodoriū, Hypolydiū, Dorium, Phrygiū ac Mixolydiū. Hypophrygium autē arithmeticōs tantū, Lydium harmonicōs tantū: Atq; idco duodecim esse propriē Modos, nō quatuordecim: Et tribus quidē primis speciebus Hypodorio, Hypophrygio, ac Hypolydio nomina manere diuisione arithmeticā, sequētib; autē quatuor Dorio, Phrygio, Lydio, ac Mixolydio diuisione harmonica. At reliquis quinq; Modis inuersa esse horum iam dictorum systemata, Et tribus quidē primis duo harmonicōs, ē quatuor autē sequētib; tria arithmeticōs. Duo itaq; deficiūt altera parte systemata, quia secūda diapason species harmonicōs, sexta arithmeticōs uerti propriē nō possunt, ut sæpius dictum est. De ordine autē horum Modorum multis ante differuimus uerbis. Nunc hoc saltē adiiciendū: Modos diuidi posse in principes & subditos, q̄s nunc subiugaleis uocant, uetustiores Plagios. Principes esse, qui diuisi harmonicōs, cātus finē infima diapason chorda cōstituunt, quorum sint numero sex. Æoliū, Ionicū, Dorium, Phrygiū, Lydiū, ac Mixolydiū. Subiugaleis uero, qui diuisi arithmeticōs, cantus finē infima diapente chorda cōstituunt, eadē cum suis principibus, q̄rum itidem sint numero sex, Hypoæliū, Hypoionicū, Hypodoriū, Hypophrygiū, Hypolydiū, ac Hyperionicū, siue Hypomixolydiū. Finales igitur duodecim Modorum chordæ ita habēt secundum ipsorum naturā. Æoliū ac Hypoæliū in A. Ionicū ac Hypoionicū in C. Dorium ac Hypodoriū in D. Phrygiū ac Hypophrygiū in E. Lydiū ac Hypolydiū in F. Mixolydiū ac Hypomixolydiū in G. B clauis omīssa est, q̄d in ea rarius cantus finiunt. Si tamē in ea inueniantur, ut postea exēplis ostendere conabimur, ij cantus erunt Hyperæoliū ac Hypphrygiū, duorū Modorum à posteris adiectōrū, habebuntq; suum quoddā ius ut alij, nēpe ut authenticos sit Hypæoliū, Plagiū uero Hypphrygiū. Idq; in simplici scala absq; tetrachordo synemmenon. Verū quia Hypoæoliū & Hypoionicū extra scalam græcā expatiarent, tum si aliquot uocum cantilenæ instituant in quatuor sequentibus Modis, Basis & ipsa extra eandē uagaretur, sex Modi infimarum clauis suis sedibus per diatessaron loco moti sunt, manēte tamen immobili diapason systemate. Ita Æoliū ac Hypoæoliū in D. cū fa tamē in

I 3 b clauis

belli, cantus suos finierunt, quamquam in a commodius potuissent. Ionici & Hypoionici in F. Dorici ac Hypodorici in G, sed ita idem cum fa in bellu, ad hoc enim inuentum est tetrachordum synemmenon, ut systemata infima in superioribus quoque clauibus locum haberent, & uoces omnes potius intra scalam continerent, quam extra temere uagareretur, quod superiore uolumine admonuimus, & tertio deinde exemplis demonstrabimus. Habent itaque ex septem diapason speciebus quinque binos Modos, uidelicet, Prima Hypodori ac Aeolium, Tertia Hypodorium ac Ionicum, Quarta Dorici ac Hyperionici, Quinta Phrygium ac Hypoaeoliu, Septima Mixolydium ac Hypoioniciu. Duae uero reliquae species singulos, nempe secunda Hypophrygiu, Sexta Lydiu. Duo enim reiecti sunt, de quibus nunc saepissime. Haec Modorum tam intricata ordinis ratio, ac sedium tanta diuersitas in causa fuit, cur uera de his traditio tot annos doctissimos latuerit, nemoque prodigatus, quis esset Ionicus Modus, aut quomodo a Lydio distingueretur, quis Aeolius aut quomodo a Dorio differret, plane definire potuerit, cum apud authores frequens illorum esset mentio, & in canticis Ecclesiasticis multae mutationes ex Lydio in Ionicum, ex Dorio in Aeolium fierent, haud cognita apud homines causa, quo pacto id accideret.

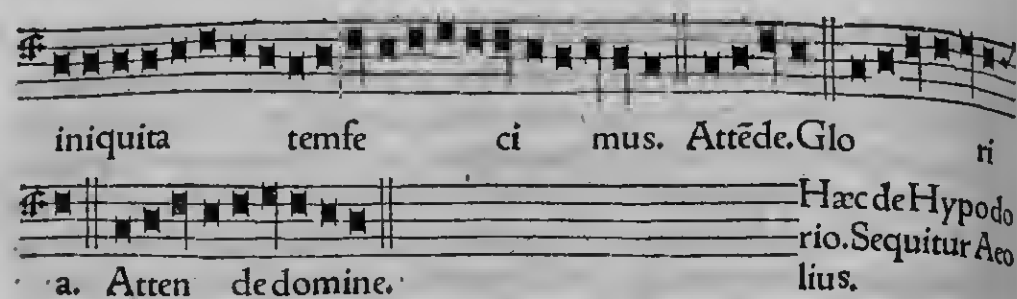
De Prima diapason specie & duobus Modis, Caput XVI.

AT nunc locus expostulare uidetur, ut lectori, quod toties promissimus tandem praestemus, duodecim nempe Modorum exempla. Quia in re id praefari mihi licebit, eorum Modorum exempla, qui noti sunt, paucis me indicaturum, at eorum qui ignoti tot annis nomine latuerunt, explicanda suscepisse, ut lector plane perspiciat, a nobis nihil noui constitutum, sed quod uel hominum negligentia, uel temporum iniuria tantum prope modum sepultum fuit, id nos pristino splendore restituisse. Primae igitur speciei diapason a proslabanomene in mesen, hoc est, ab A in a, duo sunt Modi, alter qui ipsius diapason apud Boethium habet nomen, Hypodorius, & diuisus arithmeticos in D. uulgo nunc secundus dicitur, quia Dorici, qui primi nomen obtinuit, Plagius est, quippe cum quo communem habet diapente relationem, & eandem diatessaron relationem, inferne, quam ille supernae. Alter diuisus harmonicis, olim Aeolius magna cum Dorio communione, sed de hoc paulo post. Hypodorius sane, diuisus arithmeticos, ac nunc noster Secundus, ut diximus, nomen diapason ut proprium obtinens, tetricam quandam habet grauitatem, minimeque adulatoriam, quo primi Ecclesiastici usi uidentur in rebus moestis ac tristibus, quod Tractatus, qui diebus piacularibus (quadragesima nunc uocant) canunt, plane ostendunt. Tum responsoria

soria uetera & Antiphona aduentus Domini. Modus est omnibus notus ex A graui ad a acutum. Finalis clauis est D, quae & principiseius est Dorici. Attingunt tamen cantus eius inferne aliquando G ut, & supernae c, sed licentia, id quod plenius libro priore explicuimus. Nos unum Responsorium exempli gratia apponemus, dignum cantatu, quod doctus uir nostra aetate Ioannes Richafort quatuor uocibus elegantissime composuit, quamquam licentia Symphonetarum usus, per diapente loco mouit sursum, quod per diatessaron oportuit, ut in alijs quoque Modis omnibus facere solent, itaque ex Hypodorio fecit Hypoaeolium, cum uulgi contra ex omnibus Hypoaeolijs fecerit Hypodorios. Deinde & descensum a finali clauis per quintam fecit, quae natura est per quartam, sed secutus est uulgi usum, qui haec ferè in quintam detorquet, quemadmodum in hoc Responsorio in uerbo misere re, uerus descensus est ad Are, ut nos exhibemus, uulgi autem ad G ut usque detrudit, nec hic solum, sed in omnibus prope modum Responsorijs ad hanc formulam compositis. Verum id nos, qui artem tradimus, commoueri non debet. Cantio autem est huiusmodi.

Hypodorij exemplum.

E Mendem, in me lius quae ignoranter peccauimus. Ne subito praecipiti die mortis, queramus, spacium poenitentiae, & inuenire non possumus. Attende Domine & misere re. Quia peccauimus tibi. Peccauimus cum patribus nostris, iniuste egimus, I 4 iniquitatem

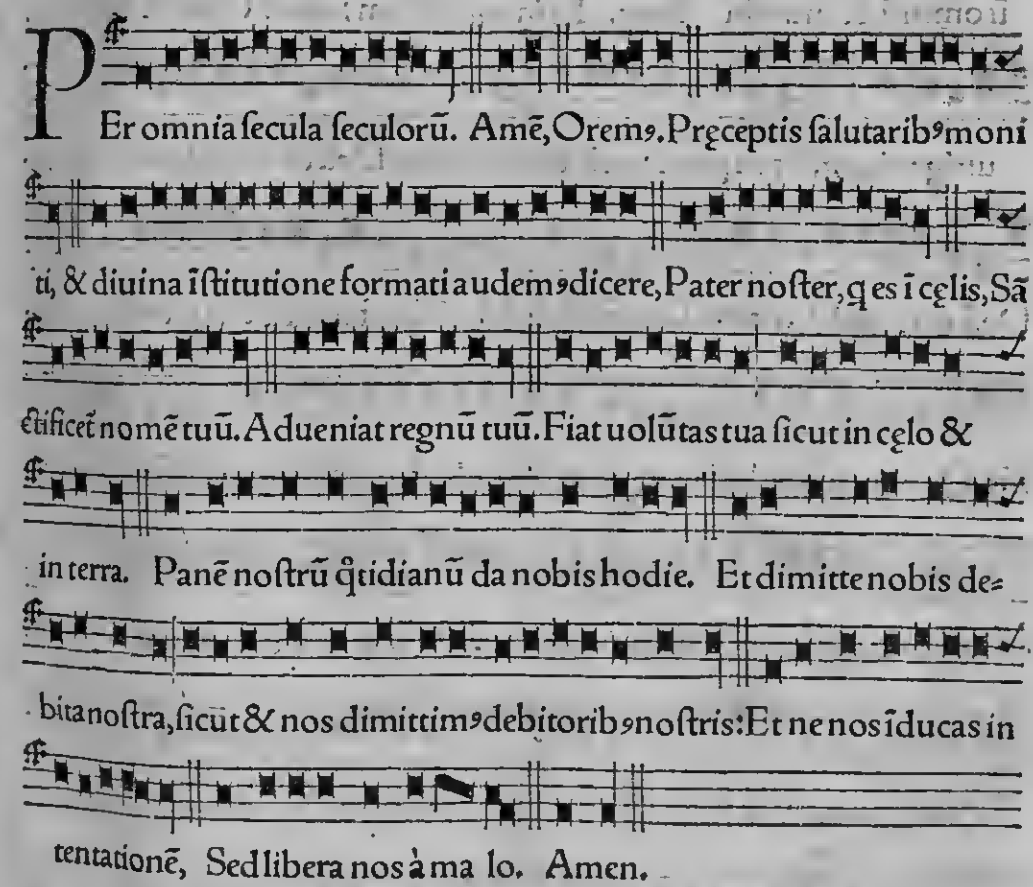
De Aeolio Modo,

Caput XVII.

Alter primæ diapason Modus Aeolius dicitur, diuifus harmoni-
cōs, Ideoq; in hac classe Princeps, uetus quidem, sed multis annis
nomine exulās simplex, ut uocat Apuleius, apertus, tersusq; aptis-
simus cū alijs cantibus, tum maximè modulandis lyricis uersibus.
Hic cum iucunda, ac supra modum dulci suauitate gratam habet seuerita-
tem, quod non tam facit diapente rela, cum Dorio cōmunis, quippe quæ
utroq; cōcludit Modos, quàm diatessaron mi la, supernè huic Modo an-
nexa, mirè auribus grata, cum in Dorio sit re sol, non ingrata illa quidem
neq; in concinna, sed magis cū re la uulgo celebrata, Ideoq; minùs mirāda.
Porro quod Dionysius Halicarnassēus libro antiquitatum primo sub fi-
nem planè testatur in lingua Romana Aeolida uocē dominari. Id doctis
quibusdam uiris haud abs remirum uidetur, quādo doricæ dictiōis uer-
ba, atq; adeò mutatio 709, in cæ apud Latinos ob uicinatē Siciliæ & ma-
gnæ Græciæ, quæ doricè loquebantur, maximè familiaris fuerit. Atego
Dionysium non de dictiōibus, sed uoculatione locutum existimo. Quā-
uis ea de re cum nemine contenderim, Hanc autem nostram de Dionysij
uerbis opinionem non nihil adiuuat, quod Romani ita Aeolium adama-
runt Modum, ut cum primū Ecclesiastici Romæ cantus in templis ad uul-
gi aureis demodulandos conceperint, hunc Modum primum usurpa-
rint, sed modestè sanè ac temperate. Primum enim dominicam oratio-
nem cum præfatiuncula, symbolumq; Nicenū ad eum Modum institua-
erunt. Secuti deinde alij, sed annis aliquot elapsis, qui angelicam salutatio-
nem, adiecto infernè tono, ad hoc qui Euangelium Matthæi ad eundem
Modum, quanquam lōgius in superiora euagati, demodulati sunt. Fina-
lis eiusest A, quanquam etiam D, si quidem in b clauī est fa, quod nunc u-
sus obtrinit, ut in alijs quoque Modis. Ea tamen res effecit, ut apud igna-
ros, quo pacto Modorum systemata natura distinguerentur, creditus sit
hic

hic Modus Dorius, & uulgu cantorum etiamnum in ea est opinione, ut
supra quoq; testati sumus. Præterea eadē licentia est in Aeolio, quæ in Do-
rio ascensus ac descensus, nepe ut superne Semiditonus cū multa gratia, in-
fernè Tonus adijciatur. Nūc exēpla ipsa diuersa subnectere placet, altera
quæ diapason ne utiquam impleant, sed diapente dūtaxat, adiecto super-
ne semitonio minore, altera quæ huius quidem modī totam expleant dia-
pason, ut habet eius natura. Atqui in prioribus operæ præcium est uidere,
quanta simplicitate, quanta item grauitate primi ecclesiastici cantus sint or-
si, seposita omni prorsus pompa, exclusa omni leuitate, Tanta deniq; gra-
tia ut nemo non probare possit, nisi qui non habeat aureis. Vt merito nos
pudere debeat, tantum ab ea degenerasse. Sed nunc ad rem potius tractan-
dam, omīssa in utilī querela, descendamus.

Aeolij Modi exempla.

Inuenies

Inuenies alibi frequenter huius cantus caudam semiditono cūrtatam, qd ignorabant hunc Modum, dubitabantq, essetne sol mi, an fa re. ac p inde incerti cuius esset Modi, omiserunt ultimam notam. At id nos, qui artem tradimus morari non debet, in multis enim alijs idem uirij increbuit.

Symbolum Nicenum in

Aeolio Modo.

Credo i unū Deū Patrē omnipotētē, factorē cœli, et terrę, uisibilia

ū omniū, & inuisibilia. Et in unū Dñm IESVM Christū Filiū Dei

unigenitum, Et ex patre natū āte oīa secula: Deū de Deo, lumē de lumē

Deū uerū de Deo uero. Geitū nō factū, cōsubstantialē Patri p quē oīa facta

sūt. Qui ppter nos hoīes, et pp nostrā salutē descēdit de cœlis. Et incarnatus

est de spiritu scto ex Mariā uirgine. **ET HOMO** Factus est. Crucis

fix⁹ etiā p nobis sub Pōtio Pilato. Pass⁹ et sepult⁹ est. Et resurrexit tertia die

secū dū scripturas. Et ascēdit i cœlū, sedet ad dexterā patris, Et iterū uētur⁹ est

cum

cū gloria iudicare uiuos & mortuos. Cui⁹ regni nō erit finis. Et in spm

sanctū dñm, & uiuificārē. Qui ex patre filioq, pcedit, Qui cū patre & filio

simul adorāt, Et cōglorificāt. Qui locut⁹ est p Proph. Et unā sanctā ca-

tholicam, & apostolicā Ecclesiā. Cōfiteor unū Baptismā in remissionē

peccatorū, Et expecto resurrectionē mortuorū, Et uitā futuri seculi.

A men.

Hic non possum satis ammirari publicā in huius cantus sine halluci-

nationem, quæ ultimam notam in mi tor sit, contra & naturam Mo-

di, qui in re deponit cantuum finem, & aurium iudicium, quæ sol quidem

in clausulis finalibus ut uo cant audiunt, mi uero nunquam, sed re, est hu-

ius diapente, atq, adeo Modi finis. Sequitur nunc Angelica saluatio, to-

no infernē ut est mos principum ad diapente a diecto, his notulis.

A Ve Mari a, gratia plena, Dñs tecū. Benedicta tu in mu lie ri-

bus, & benedict⁹ fruct⁹ uētris tui.

Hactenus

HActenus huius Modi exempla posuimus quæ diapason non explet. Sed diapente duntaxat, adiecto supernè semitonio minore, infernè uero in aliquibus tono. Nunc exemplum ponemus quod tota diapason percurrat, ut natura Modi exposcit. Est autem Euangelij Matthæi initium operis, idè eleganter ad huius Modi formulam exaratum. Quod uel in Are, uel in D sol re, sed non absque fa in b clauis, ut ante diximus, uel in alamine incipere poterimus, manente nihilominus immutata Systematis natura. Verum quia nunc tres huius Modi cantus in Are cepimus, ex qua sede, alamine etiam facile intelligitur, cum de octauis idem sit iudiciū. Nunc in D sol re degustationem eiusdem dabimus, ut lectoris industria exacuatur ad huius elegantissimi Modi naturam diligentius intuemdam.

Dominus uobiscum. Et cum spiritu tuo. In initium sancti Euangelij secundum Matthæum. Gloria tibi domine. Liber generatio nis Iesu Christi filii David, filii Abraham, Abraham genuit Isaac, Isaac autem genuit Iacob, Iacob autem genuit Iudam, & fratres eius.

Non uisum est operæ precium ea longius prosequi, quādo quæ hic posita sunt, satis luculenter ostendunt huius naturam Modi, itaque ad alia progrediamur.

Id quoque explicandum est, qualem in psalmos huic Modo tam uerisimiliter dederint intonationem prisca illi Ecclesiastici. Eam rem mihi cogitauimus, nec facile quid ueri esset comminiscenti, tandem in mentem uenit peregrini denominatio Modi, quem cur ita uocatum putem, non hercules habeo quod

habeo quod dicam, sed eā appellationē huius esse Modi & à uulgo usurpatā non dubito, quippe qui hunc ignoraret Modum, cuius uestigiū tamen uideret non dum prorsus obliteratum. Porro cum Frachini nostri de Antiphonis: Nos qui uiuimus benedicimus dominum, tam proluxa præter ipsius consuetudinē uerba, in negotio nō admodum arduo, legerē, nunc Ambrosianos, nunc Gregorianos commemorantis, nec tamē cantus naturā exacte explicantis, uideo planius quod priore libro diximus, illi non, ut decuit, Modorum naturam perspectam fuisse. Antiphona enim illa non Mixolydij sunt Modi, ut ipse existimauit, sed Æolij, non suo quidem terminata loco, sed in quarta supra finalem clauem, ut omnes fermē clausulæ in Symbolo Niceno. Nisi quis putet & his caudam decurtatam, quod in plerisque canticis huius Modi accidisse supra testati sumus. Certe ipsa intonatio super psalmum centesimum decimum tertium diebus pascatis ad Baptisterium cantari solita, de qua ad finem præcedentis libri diximus, huius est Modi, non adeo absimilis differentiæ ultimæ Dorij, quam eodem loco libri prioris posuimus. Dorium uoco, quem uulgus primum nominat. Ut sint antiphona Æolij ad hanc formulam.

Intonatio. Nos qui uiuimus benedicimus Domini. In exitu Israel de Ægipto. domu s Iacob de populo barbaro. de populo barbaro.

In psalmis autem maioribus, ut uocant, intonatio est non multum à Dorio differens, quam etiamnum in quibusdam cœnobijs Hercyniæ syluæ decantant, ut ipsi sæpe audiuius, eas hic subnectere placuit, quando aliorum Modorum formulas superiore libro exhibuimus, de cæteris, quos supra negleximus, idē suo loco facturi.

Magnificata nimis mea Dominum. anima mea dominum.

Benedictus Dominus Deus Israel. quia uisitauit, & fecit redemptionē plebis suæ. Responsorium Gloria Patri, patebit postea in Responsorio. Te sanctum Dominum. In introitibus non succurrit aliud à Dorio.

K Descunda

De secunda diapason specie, atq;
uno eius proprie Modo, Cap. XVIII.

Secundæ diapason speciei, quæ est ab hypate hypaton ad paramesen, hoc est à h ad b, unicus est proprie Modus, ipsius diapason nomine Hypophrygius, diuisus Arithmeticôs in E. Vulgo nunc Quartus, quia Phrygi, qui nunc tertius uocatur, subiugalis est, quippe cum quo communem habet diapentem mi mi, & eandem diatessaron la mi infernè, quæ Phrygius supernè. Hic modus tristem quandam habet querimoniam, ac supplicem lamentationem, aptissimus sacris cantilenis, ad quæ Threni Hieremiæ aliquot in locis Germaniæ ac Galliæ suauissimè canunt, sed ad alia quoque adhibet. Finalis eius clauis est E, quæ & Principis ipsius est Phrygi. Cæterum huic Modo hoc familiare ac peculiare est, ut cantus eius raro contingat infimam chordam h. nam ferè in C manent, uitantes illud semitonium minus ex C in h. Contra uero superne adijciunt semitonium ex b in c. Ita ut intra C ac c, maneant, perinde atque Ionici catus, quando ab Ionicis in immensum differunt phrasim ac clauis finali, ut in exemplis utriusque modi clarum euadit. Cum autem hic Modus satis sit uulgo notus, de eo plura dicere super sedemus. Vnum dumtaxat exemplum ponere placuit, nempe Diuorum Ambrosij ac Augustini elegantissimam illam, & à tota decantatam ecclesia oden: Te Deum laudamus. In qua huius natura Modi oppidè eleganter expressa est. Scio autem eam à diuersis ecclesiis mirè uariatam, nos simplicissimam formam secuti sumus. Lectores, quod cuique uisum fuerit, sequatur. Nam omnium ecclesiarum formas prosequi, nec possumus, nec aut necesse aut utile uisum est.

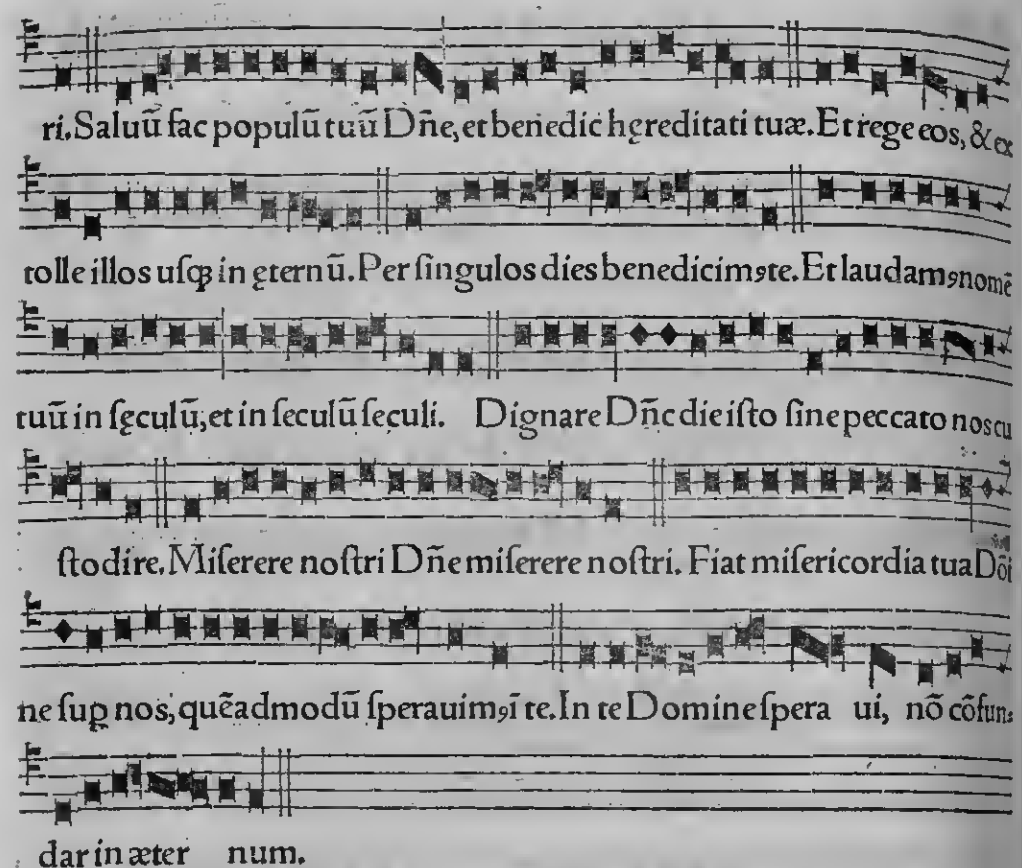
Diuorum Ambrosij ac Augustini ode ad Hypophrygium
decantata Modum.

TE Deum laudamus, Te Dominum confitemur. Te eternum Patrem omnis terra ueneratur. Tibi omnes angeli, Tibi cœli, & uniuersę potestates. Tibi Cherubini,

rubini, & Seraphini incessabili uoce proclamant. Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth. Pleni sunt cœli, et terra maiestatis glorię tuę. Te gloriosus apostolorum chorus. Te prophetarum laudabilis numerus. Te Martyrum candidatus laudat exercitus. Te per orbem terrarum facta confiteetur Ecclesia. Patrem immensę potestatis. Venerandum tuum uerum, et unicum Filium. Sanctum quem per Paracletum Spiritum. Tu rex glorię Christe. Tu Patris sempiternus es Filius. Tu ad liberandum suscepturus hominem, non horruisti uirginis uterum. Tu deuictor mortis aculeo apuisti credentibus, regna cœlorum. Tu ad dexteram Dei sedes in gloria Patris. Iudex crederis esse uenturus. Te ergo quesumus, tuis famulis subueni, qui precioso sanguine redemisti. Aeterna fac cum sanctis tuis gloria munera.

K 2 ri. Sal.

Dodecachordi

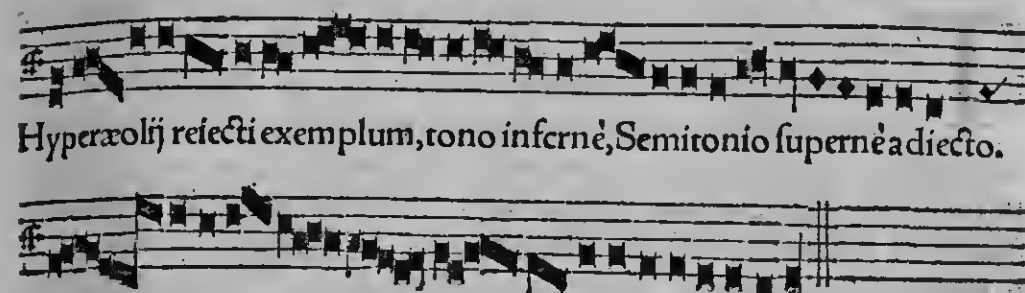
ri. Saluū fac populū tuū Dñe, et benedic hreditati tuæ. Et rege eos, & ex
rolle illos usq; in eternū. Per singulos dies benedicim; te. Et laudam; nomē
tuū in seculū, et in seculū seculi. Dignare Dñe die isto sine peccato nos cu
stodire. Miserere nostri Dñe miserere nostri. Fiat misericordia tua Dñi
ne sup nos, quēadmodū sperauim; i te. In te Domine spera ui, nō cōfusa
dar in æter num.

De Hyperæolio reiecto Modo.

Alter huius diapason Modus esse potest iisdem quidem extremis li
mitibus, quibus continetur Hypophrygius, Hyperæolium nomi
nant, quod proximē super Æolium sedem habear, neq; enim aliud inue
nit nomen, sed mediatio obstitit, quo min; in usum uenerit. Nam autho
tarum lege infernē diapente, supernē diatessarō habere debebat, quod hic
fieri nequit, ex h; enim in F semidiapente est, ex F autem in mi, quod est in
b clauē, tritonus est, sed de hoc in superioribus sæpe dictum est. Quod si ar
gutulus aliquis dicat, tritono adimendam esse Apotomen, ac semidiapen
te adiiciendam, ut apta fieri queat mediatio, Dicimus tum non fieri nouū
Modum, sed hunc recidere, uel in Phrygiū, uel in Lydiū, uel in aliū
quempiam modorum, quare hoc ineptum est. Non imus tamen inficias,
si supernæ chordę semitonium, infimæ tonum, ut in alijs modis ferē fit, ad
h; concedamus, posse aliqua ratione, præsertim ab ingenio exercitato, cā
tum aliquem ad eam formam institui, sed quem omnes docti merito con
temnant, cum satis sit alioqui Modorū. Et si hæc nostra ætas, quasi omniū
ædio

Liber II.

ædio affecta, & noua quacūq; ratione querens, huiusmodi cantus, cum
plures uoces instituuntur, nobis non nunquam effingit, ingeniosum exi
stimans inuenisse aliquid, quod ueteres lauerit, cum uetustas hæc, non ut
incognita, sed ut indigna doctis auribus contempserit. Nemo tamē quod
equidem sciam, in cātu simplici hoc tētauit, sed plurium uocum dūtaxat,
ut dixi, compositores, sic enim nunc uocantur. Exemplum sit huius modi.

Hyperæolij reiecti exemplum, tono infernē, Semitonio supernē a diecto.

Sed in hunc cantum & simileis merito exclamauerit quispiā illud Ho
rati;
Amphora cœpit.

Institui, currente rota, cur urceus exit;

Reperias nihilominus tamen apud Symphonetas huiusmodi cantus, qui
immodica fame siti ad taleis ineptias delabuntur. Cuius erroris causam pu
to, quod ueteribus contemptis, sola noua placent, atq; ita nunc gloriā que
rimus, non eo hercle modo quo debemus. In Poëtica pulchrum est eximis
os sequi uates, ita Virgilius Theocritum Hesiodum ac Homerum sequi
non dubitauit. In musicis uero, Dii boni quā hoc quibusdam turpe ui
detur, si quis uel Iodocum Pratēsem, in hoc negotio propē Virgilium, uel
Ioannem Ockenheim eruditissimū uirum, uel Petrum Platensem suauissi
mum modulatorem sequi conetur. Cum illi tamen cantus naturam inge
nio ac arte imitari, egregiam laudem iure meruerint. Nostra uero tēpestate
sint, qui nullam cantilenam, nisi iam recēs ab authore, uelut incudē adhuc
feruescente proueniat, probent, ueteres omneis cōtemnant. Cæterum cum
turpe putent ullum, quantum uis doctum imitari, ueteribus Modis occu
patis omnibus, ad noua confingenda necessario uertuntur, sed inepta atq;
insulsa, cum ueterum sint docta atq; feliciter nata, nature præterea, quod in
musicis maximum est, cōformia. Ego sanē eius sum opinionis, ut carmen
Poëtæ doctum semper placet, ita cantum doctum non debere unquam di
splicere, atq; ideo immerito contemni. Secundum illud frequens apud Pla
tonem, *Δις καὶ τρις τὸ καλόν*. Veterum cantus nunc uoco, quales ante annos
septuaginta plus minus finxerūt Musici, neq; enim ante annos cētum hæ
compositiones quatuor uocum fuēre, ut mea fert opinio, Sed de his in po
sterioribus plura.

De tertia Diapason specie & duobus eius Modis,

Caput XIX.

Tertia Diapason Species à Parhypate hypatō ad tritē diezeugmenon, hoc est à C ad c, duos habet Modos, Alterū ipsius diapason nomine, Hypolydium, qui diuisus arithmeticōs in F, apud ueteres ecclesiasticos in haud infrequenti usu fuit, nunc autem eius in b clauī, uulgo in fa mutatur, ut recidat in septimā diapason speciem, nempe in Mixolydiū, diuisus arithmeticōs, qui apud ueteres Hypoionicus dictus est. At uetus hic Hypolydus in b clauī habet ut Lydius, non fa, ut nunc mutatus canitur. Alter Ionicus siue Iastius, diuisus harmonicōs, magna cum Lydio cōmunionē, de quo paulo post. Hypolydus sanē de quo cepimus, Lydij est Plagiū, quippe cum quo cōmunem habet diapēte fa fa, & eandem diatēssaron fa ut inferne, quam Lydius habet superne. Sextus uetustus dici potest, atq; ita nobis superius nominatus. Mediocris iucunditatis est Modus, nihil eximiae elegantiae habens, propter mediatiōnem sub tritono factam. Ideoq; ueteres Ecclesiastici in grauib; cātilenis eo usi uidentur: Quae hodie tamen, ut iam saepe admonuimus in Hypoionicum plarēq; mutatae conspiciuntur, deiecto ē supremo, quem in Hypolydio obtinebat, loco, semitonio minore, in secundū locum. Est autē Hypolydus ex C graui ad c acutum. Finalis clauis est F, quae & principis est Lydij. Eius simplex exemplū est hoc, ad qd facile alia intelligi possunt. Ex Psal. 14.

Hypolydij exemplum.

Domine q's habitabit in tabernaculo tuo: aut q's req'scet in monte sancto tuo. Qui ingreditur sine macula, et operatur iusticiam.

Huius

Huius item Modi sunt Introitus: Esto mihi. Et Os iusti, quancq; codices ubiq; uariant. Alij enim notulas quae c paruum in his attingunt, in b torquent, ut id quis uidere poterit, qui codices inspicere uolet. In gradualibus uero, ut uocant, id longe apertius uidere licet, in quibus reperias ex Lydio non factum Ionicum, saltem ubi torquere licebat. Est autem ubi non liceat: Nempe ubi cantus ad e paruum conscendit, & in b uno relabitur saltu, obstat enim Tritonus. Ceterum in ea sum opinione, conspirasse quosdam, ut ex omnibus Lydijs Hypolydijsq; facerent Ionicos Hypoionicosq;, at id parum feliciter processisse. Ideoq; nunc tam tortos esse cantus, precipue in gradualibus. Quod Lector simulatq; diligētius introsperit, uerum esse facile iudicabit, quare ut id latius explicaremus, non est uisum opere precium. Huius autē Modi Intonationes ab Hypoionico discretas nō memini me uspiā aut inuenisse aut reperisse. Et nouas cōfingere, quādo ueteres hoc omiserūt, non est necessariū, satis enim superq; est Modorū. Idem iudico de Responsoriorū ac Introituū uersibus. Qd' si quispiam uspiam inuenerit, utatur per nos licebit. Iam ad secundū huius speciei Modum progrediamur.

De Ionico siue Iastio Modo,

Caput XX.

Alter tertiae Diapason Modus Ionicus dicitur, diuisus harmonicōs, Ideoq; in hac classe princeps, omnium Modorū usitatissimus. Sed nostra aetate sede propria exulans per diatēssarō in Lydij finali clauī, hoc est, F, nō tamen absq; fa in b clauī cātus finit. *ῥαρυγός*, à Luciano in harmonide dictus, hoc est, iucundus, ab Apuleio uero uariū, qui non Ionicum sed Iastium Græcis sanē appellat, ut supra diximus. Porro hic Modus saltationibus aptissimus est, quem plarēq; Europæ regiones, quas nos uidimus, adhuc in frequenti habēt usu. Apud ueteres Ecclesiasticos per raro ad hunc Modum cantilenā reperias. At à proximis quadringentis, ut opinor annis, etiam apud Ecclesiæ cātōres ita ad amatus, ut multas Lydij Modi cantiones, ut iam saepe diximus, in hunc mutarint, suauitate ipsius ac lenocinio illecti. In Trochaicis magnam habet gratiam, & in Iambicis Catalecticis, ut apud Horatium ode 18. lib. 2. Carminum patet. Ionici etiam pedes huic Modō facillime aptantur, qd Horatius semel dūtaxat exhibuit ode 12. lib. 3. Car. Quidam huic Modō lasciuam petulantiam tribuunt, uidelicet ad quem in saltationibus petulātes fiant motus, atq; inde ab eodē Poeta in corruptos sui seculi mores hoc scripto, pditum: Motus doceri gaudet Ionicos. Matura uirgo. Nota est apud omneis historicos Ionū leuitas etiam prouerbijs celebrata. Non me latet quae apud Athenarum

K 4 narum

næum lib. 14. de hoc Modo produntur, mihi nequaquam probabilia uisa, qui motus & maiorum authorum scriptis, & ipsa re, quæcunque adeo incerta à scriptoribus scribuntur, cum hic tum alibi toto hoc opere lubens ac scie ens prætereo. Satis erat Athenæo dicere, hoc ille scribit dum authores quæ quærimus sæpe nominant tantum, non explicant, utpote eo tempore notissima. Sed id nobis, qui artem docemus, non satis est uisum. Hac tempestate omne Vt, ad huc conferunt Modum Cantores, quemadmodum omnem Re, ad Dorium, & mi ad Phrygium, nullum Vt quam huius Modi cognoscentes, quod superius quoque admonuimus. Natiua clavis finalis huius est C. sed nunc perraro ullam cantilenam in ea positam reperiās, adeo uicinit Tetrachori Synemmenon affectatus usus. Porro huius item Modi exemplum habitum est libro priore, ubi de clauium transpositione differabamus, positumque à nobis fuit in F faut. Nunc uero aliud ponamus in propria sede, ut ueteres pernotasse uerisimile est. Cum autem in alijs principibus ferè infernè tonus apponatur, in hoc semitonium, non tonus eueniet. Quod quidam adeo non euitarunt, ut illud affectasse uideantur. Ego hercules non ponerem. Nam mire huius naturam Modi in auribus deformat, At nihilominus si suo in loco ponatur minus offendit. Hic Modus Quintus uulgo nominatur, qui & in nostro ordine Quintus est. Sed nunc exempla eius ponamus, & primo simplex illud de Beata uirgine canticum, Sanctus. quod nostra demum ætate Antonius Brumel etiam quatuor uocibus elegantissime instituit, à Leone Pontifice Max. eius nominis decimo anno probatum. Sed Tenor sic habet.

Ionici siue Iastij exempla.

S An ctus Sanctus. Sanctus Dominus Deus Sabaoth.
 Pleni sunt celi et terra gloria tua O fanna in excelsis. Benedictus
 Mariæ fili us, Qui uenit in nomine Domini.
 O fanna

O fanna in excelsis.

Nunc aliud exemplum ponamus, quod semitonium infra finalem habet clauem, quod in hoc Modo rarum est, ut iam diximus.

R Egnū mundi & omnē ornatū seculi cōtēpsi propter amorē Domini mei. IESU CHRISTI, Quem uidi quē
 a mai in quod credidi quē dilexi. Eructa uit cor meum uerbum
 bonum dico ego per me rege.

Intonationes huius à Lydio per mi ac fa distinctas credimus. Introituum uero ac Responsoriorum uersus si demne sint in utrisque an diuersi, nihil definio. Sed in Lydio de his plura, ut spero dicemus.

De quarta Diapason specie, ac duobus eius Modis,

Caput XXI.

H Actenus eas diapason species executi sumus, quæ Plagiorum obtinere nomē, Hypodoriū, Hypophrygiū, ac Hypolydiū. Restat nunc ut reliquis quatuor, principum nominibus appellatas persequamur. Quarum prima est, quæ Doriū ac Hypomixolydiū siue Hypiaistiū duos continet Modos, ex Lichano hypatō ad Paraneitē diezeugmenō, hoc est ex D magno ad d paruum

d parū. Prior Modus, quo nomine ipsa diapason uocat, Dorius est, har-
monicōsmediatus in a paruo, primus nunc uulgo habet, omniū Modorū
celeberrimus, à Luciano *σεμνός*, id est, seuerus, ab Apuleio bellicosus, ab a-
lijs, prudentiæ largitor, castitatis effector (ita enim illi loquunt) dictus. Qui-
dam adhuc elegantius scilicet, cum morose ac curialiter procedere aiunt.
Hinc Plato in Lachete Virum de uirtute ac sapientiā dignē, ac ut uirum
debet, differentem, cuius sermo operibus non dissonat, *λογισι* loqui putat,
non *ιασι*. Sed neq̃ *πρυσι*, neq̃ *λυδισι*. Solam enim doricam Harmoniam
esse græcam. Quid si mihi concedatur rudi iudicio de hoc atq̃ precedenti
pronunciare Modis, breuibus me absolua. Aio utrunq̃ Modum uide-
ri mihi populi mores, unde nomina sumpsit, pulchre referre. Athenienses
sanē Ionēs fuere: Lacedæmonij Dore: illi tamen si iucunditatis amatores,
ac eloquentiæ studiosi, leues tamen semper habiti sunt. Lacedæmonij uero
bello clari, militari disciplina ac seueris Licurgi legibus constricti, tetricos
mores à maioribus acceptos diutius seruauerunt. Ita hi Modi habent. Ioni-
cus in totum saltationibus addictus, suauitatis ac iucunditatis multū ha-
bet, seueritatis propē nihil. Dorius contra Maiestatem quandam ac graui-
tatem præfert, quam admirari facilius sit, quā explicare. Heroicis car-
minibus aptissimus, qd ipse olim iuuenis corā Maxæmyliano inclito
Cæsare expertus sum Agrippinē in præsentia multorum principum, non
absq̃ meriti lauri (absit uerbo inuidia) præmio. Finalis huius certe Mo-
di clauis est D. quæ & hypodori, Mediatio autem ut iam diximus in a pa-
uo. Præterea huic modo peculiare est supra diapason semiditono exultare
cum magna hercle gratia, quod præter Symphonetarum usum in uulga-
tis etiam linguæ Celticæ cantionibus uidemus. Sed hoc Aeolius quoq̃ ha-
bet & nonnunquā Hypodorius, ut libro sequente exemplis declarabitur.
Cuius quoniam notissimus est, unicum duntaxat ac planum exemplum
ponamus, nempe Diuæ Virginis salutationem à tota decatata ecclesia.
Authorem eius ferunt Hermannum Contractum comitem à Veringen
cuius mentionem faciemus in sequentibus. Quāq̃ in ea cantione quidā

descensum hypodori faciant in gementes, Alij in *IESVM*, ut
mixtus uideri queat duorum Modorū Dorij ac Hy-
podori cantus. At nos eum nō probamus, sed
simpliciter Dorij Modi formulā exequi-
mur, ac breuius qdē illud, quam
ulla decantet ecclesia.

Diua

Diuæ Virginis salutatio

ad Dorium.

S Al ue Regi na misericor di a. Vi tadul ce
do, & spes nostra sal ue, Ad te clamamus exules fi li i E
ua Ad te suspiramus gemētes et flētes in hac lachrimarum ual
le, E ia ergo aduoca ta nostra illos tuos miseri cor des o cu
los ad nos conuer te, Et *IESVM* benedictū fructū uētris tu i
nobis post hoc ex i lium o sten de, O clemens O pia O
dul cis Mari a.

Quod autem superius de Aeolio diximus Modo, maximam eum cū Do-
rio habere conuenientiam, a deo uerum etiam in hac cantione apparet, in
uerbis inquam, misericordes, & nobis. Quidam etiam plura in his de præ-
uant, ita utrarum Dorij cantum inuenias, quem non alicubi per synem-
me non tetrachordum in Aeolium flectāt, quod si iudicio fiat, non improbo.
At si ignauia ac libidine omnia confundendi ac immutandi, non poterit
ea res cuiquam cordato placere. Sed ualeat hic error cum cæteris. Nunc ad
alterum huius speciei Modum.

De Hypo

Dodecachordi

De Hypomixolydio siue Hy

periaftio, Caput XXII.

Alter quartæ diapason Modus, quod proximè super Iastian sedè habet, nec aliud, ut Dorius, speciale nomen agnoscit, Hyperiaftius dicitur siue Hypoionicus. Potest & Hypomixolydius uocari, quod Mixolydio sit Plagijs, quippe cum quo habet cõmunem diapason ut sol, tum quam Mixolydius diatessaron re sol, supernè adhibet, hic habet, infernè, quanquam sic in Dorium cadit, quod enarratis hætenus plagijs omnibus accidit, ut Hypodorius in Aeoliũ, Hypophrygius in Hyperæolium, qui propter ineptam mediationem reiectus dicitur, Hypolydius in Ionicum. Porro hic Hyperiaftius siue Hypomixolydius arithmeticos in G mediatum nunc Octauum nomen uulgo obtinet, ac in eadẽ clauem cum principe suo Mixolydio cãtus finit. Apud ueteres Ecclesiasticos in magno fuit usu, ad quem elegantissimas sanè, ac suauissimas cantilenas effinxerunt, nostra uero ætate, ut supra testati sumus, Cantores ad eam formam rarissimè Tenores novos instituunt, à ueteribus ramem desumptos elegantissimè quatuor concludunt uocibus. Probatum autem est superius, si hunc Modum addendum putent septem illis uulgaribus, necesse omnino esse, ut reliquos etiam quatuor addant, Aeolium, Hypogolium, Ionicum, Hypoionicum, quãquã posteriores hosce duos, Lydio Hypolydioq; reiectis, habeant, atq; planè ignorant eorũ nomina. Hic cerre Hyperiaftius præter phrasin mediationemq; ac finalem item clauem, reliqua cum Dorio, quantum ad diapason naturã, omnia eadem habet, cũ quatuor iam nominati etiã semitonio uariant cum istis Modis, quibus cantores eos adnumerant. Vt Aeolius à Dorio, & Ionicus à Lydio. Idem dico de eorum Plagijs. Sed de his satis in superioribus. Est in hoc Modo suauitas naturalis & uelut Rhetorici commoda, per quintam ex F in c, qua ad Proemia utatur, sine fucunditas & auribus affluens dulcedo, quam sæpe querit per fa in b clauis, quemadmodum & Dorius, cum quo etiam hoc habet cõmune, patet hoc in plerisq; huius Modi cantibus, præsertim in Responsorijs, quorum ad hunc Modum plurima à ueteribus composita in matutinis potissimũ canuntur. Sed eius exemplum ponamus, profam, quæ in die Pentecostes canitur: Sancti Spiritus adsit nobis gratia. quã impensè placuisse D. ERASMO Roterodamo, et ab eo eximie olim laudatam memini. In qua, uersibus ultimo ac penultimo ascensus est uulgo ad f paruum, more aliarum fere partium huius Modi, sed eum in ueteribus codicibus non inuenio. Item in uersibus: Tu animabus uiuificandis, & Tu aspirando. quidã in a paruum assurgunt, leuatis omnibus eorum notis plus diapente, quod nobis non probatur.

probat. Deniq; in istis duobus uersibus. Tu diuifum. & Idolatras, mira est in omnibus codicibus uariatio. Quidã in f paruum usq; leuant, qd nescio quàm probem, In alijs codicibus detortum uideo in Terrachordõ Synemmenon cantum, quod nos secutifumus propter uerusta exemplaria, quãquam dura est post eos uersus inceptio in Ergo nos supplicantes. Quam duritiem si quis euitare uolet, leuet iam dictos uersus omnibus notis tono, & Modus inconcussa manebit qualitate. Habet hæc profa miram modestiam, inenarrabilemq; grauitatem, In qua opere pretium est uidere authoris ingenium, quàm uarias in uno Modo inueniri formulas, quàm limitibus Modi cantum coërcitum exhibuerit, quàm eleganter uerba numeris accommodarit, sed nunc ipsam audiamus,

Hypomixolydij exemplum.

S Sancti Spiritus adsit nobis gratia, Quæ corda nostra sibi faciat habitaculũ, Expulsiſs i de cunctis uitijs spiritalib⁹. Spiritus alme illustrator hoim Horridas nostrę mētis purga tenebras. Amator sanctę sēfatorũ sēp cogitatuũ, Infunde uñctionē tuā clemēs nostris sēfibi⁹ Tu purificator omniũ flagitiarũ, Purifica nostri oculũ interioris hominis, Vt uideri sup̄m⁹ genitor possit a nobis. Mũdi cordis quē solicernere possũt oculi. Prophetas tuos inspiraſti

inspirasti, ut p̄conia CHRISTI p̄cinuissēt indyta, Apostolos cōfortasti, u
ti tropheū CHRISTI p̄ totū mūdū ueherēt. Quādo machina p̄uerbū
suū fecit Descēli terrę mariū, Tu sup̄ aq̄s futur⁹ eas numē tuū expādisti
spirit⁹. Tu aīab⁹ uiuificādis aq̄s foecūdas. Tu aspirādo das spiritaes esse
homīes. Tu diuīfū p̄ liguas mūdū et rit⁹ adunasti Dñe. Idolatras ad cultū
Dei reuocas magistrorū optime. Ergo nos supplicātes tibi exaudi p̄pitius
Sācte Spirit⁹, Sine q̄ omēs p̄ces cassę credūt et īdignę Dei aurib⁹. Tu go
mniū seculorū sāctos tui numinis docuisti īstictu amplectēdo spirit⁹. Iple
hodie apostolos CHRISTI donās munere in solito, & cūctis ī audito se
culis, Hūc diem glori osum fe ci sti. Alleluia.

Reperias autem plurima Antiphona huius modi inter F magnum & c paruum, quemadmodum uetus apud Ecclesiasticos Lydius aut Hy p̄æolius, de quibus postea.

De

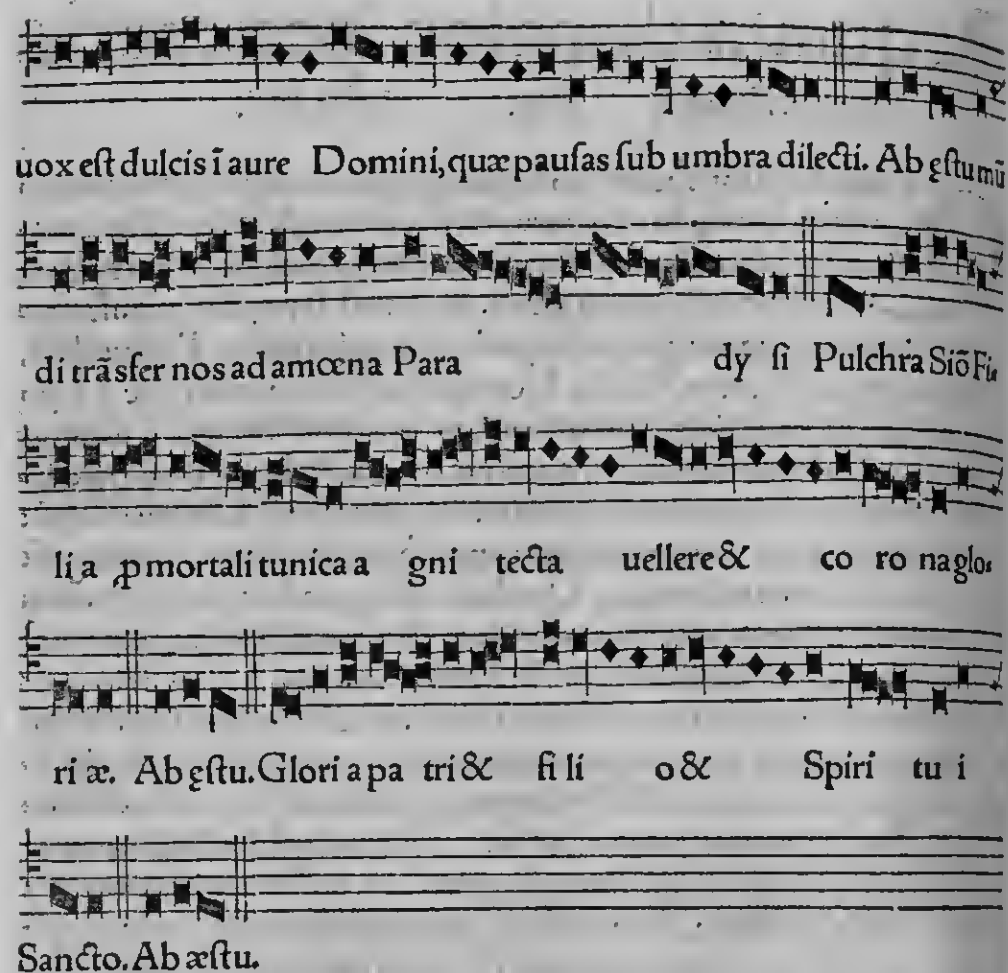
De quinta diapasone specie ac du obus eius Modis, Cap. XXIII.

Quinta diapasone species, ab hypate meson ad neten diezeugmenō hoc est, ab E magno ad e, paruum duos habet Modos, Alterum i p̄sius diapasone nomine Phrygium, harmonicōs diuisum in Parame se, hoc est, in mib clauis. Alterum Hypoglym diuisum a rithmeticōs in a paruo, de quo paulo post. Phrygius uulgo Tertius dicit, celebris in primis, & uetus Modus. Horatius barbarum uocat ode 9 Epodon, ubi & Dorij meminit. Barbarum Acro exponit Phrygiū, Lucianus uocat *ἑνθεον*, Apulcius religiosum, quod hic Modus habeat nescio quid lachrymabile et quod animos ad fletum excitet, quo modo Diuam Magdalenam ad sepulchrum flentem quidam oppidō elegāter finxit, cuius cantū postea libro sequente refcremus. Quidam aiunt eum habere indignantis seueram insultationem, alij pugnas excitare, & uotum furoris inflammare, Vnde & *σκολιόν* à Græcis dictum. Et Phrygiū *ἑνθεον* D. ERASMV S, ut supra diximus, impetum uertit. Nota est fabula Adolescentis Tauromini tani, Phrygio modo ad expugnandas pudicæ (ut apud Boethiū ait Cicero) mulieris ædes excitati, & à Pythagora, qui mutato Modo, Spondeos succini iusserit, ab audaci facinore sedati. Accipit hic Modus libenter tonum inferne, aliquādo & ditonum, ad quem sunt, multarum dominicarū Introitus, & Responsoria. Benedictio Carei elegantissimē ad hunc cōposita Modum. Nos uno exemplo, quod Modum belle repræsentat, cōtenti erimus, cū sit omnibus notus. Quāq̄ haud scio quā uetusta sit ea cātio, canit frequēs de sancta uirgine Catharina in diocesi Constatienti, in qua descensus est in D magnū tono infra clauē finalē, quod alij quoq̄ principatiunt, ut Aeolius, Dorius ac Mixolydius. Talis est & in Responso rijs. Visita quæsumus, & Discubuit I E S V S, q̄rum alterum in Templorum dedicationibus canitur, in his regionibus, alterū diebus Iouis in Dominici corporis honorem. Vtraq̄ nō ualde uetusta cantilena, ut puto, sed quæ Modi naturam mire exprimant, Id quod nūc quærimus. Neq̄ enim hic exemplorum est defectus.

Phrygi Modus exemplum.

S Virge Virgo & nostras spōso pre cesa pe ri. Tua uox
L 2 est dulcis

uox est dulcis i aure Domini, quæ pausas sub umbra dilecti. Ab æstu mû
 di trāsfer nos ad amena Para dy si Pulchra Siō Fū
 lia p mortali tunica a gni tecta uellere & co ro na glo
 ri æ. Ab æstu. Glori a pa tri & fi li o & Spi ri tu i
 Sancto. Ab æstu.

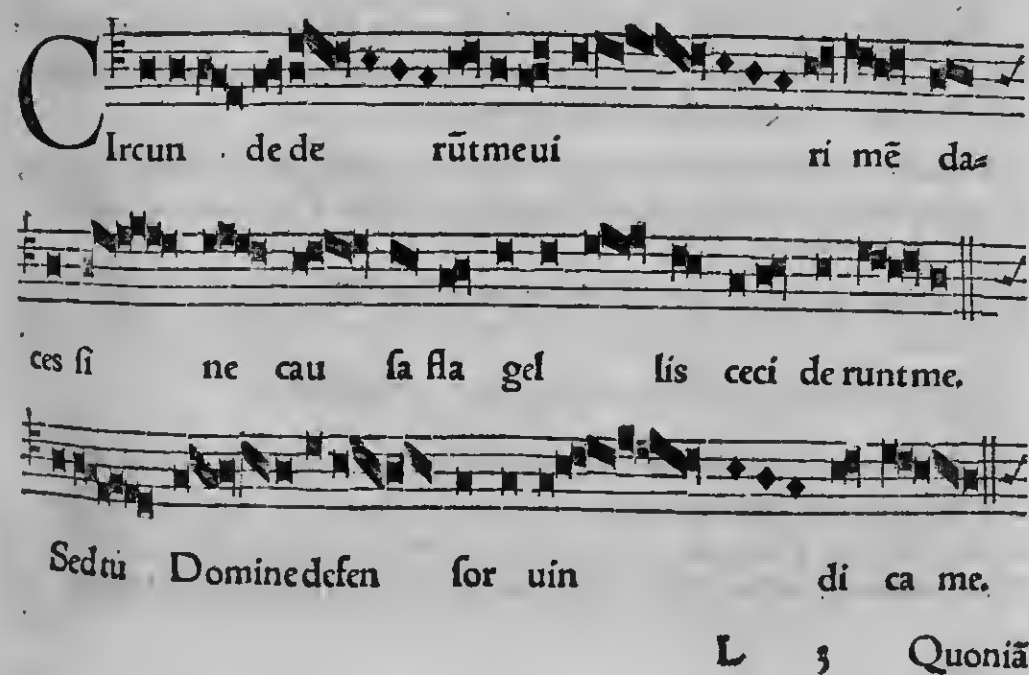
De Hypoæolio Modo, Caput XXIII.

Alter quintæ diapason Modus Hypoæolius dicitur, quod Aeolij sit plagius, quippe qui cum communem habet diapente la re, sed diatessaron la mi, quam Aeolius super diapente habet, hic inferne annectit. Mediatur arithmeticos in a paruo, ac cum principe suo eadem clauē cantus finit, sed supra per diapason, ne extra scalam diatessaron eius descenderet. Hic Modus rarus est in usu nostra ætate, ad quem paucas in choro cantilenas reperias, præter Gradualia quædam, ut uocant, quorum

quorum multa in aduentu, multa diebus paschalibus canuntur, quædam alijs item temporibus: quod factum existimo ignorantia discriminandi Modos. Nam quoties huius Modi formulam uulgus inuenit, continuo eam corrumpit, ac pro la mi diatessaron inferne huius Modi propria, cecinerunt sol re diatessaron Hypodorij, Ita factum est, ut omnes Hypoæolij Modi cantus in Hypodorium ceciderint. Ea causa Phonascis etiam fuit nostra ætate, ut hunc Modum non nisi ignorantes instituerent, Inter quos est Richafort qui Hypodorium cōtra, atq; uulgus solet, in Hypoæolium uertit, ut supra diximus in Hypodorio. Porro hunc item Modum Iacobus Hobrechth aliquoties tractauit suauissime, ut sequente libro ostendemus. Admittit & hic Modus inferne tonum, superne autem semitonium, ut Princeps eius Aeolius, quod pulchre apparet in cātu Collegerūt. Quod quidam ignorantes, atq; huius Modi cantum ad Hypodorij formam, ac sedem astringentes, semiditono ascensum per quam ineptum fecerunt, ut in exemplo subiecto, in uerbo: sine causa, quidam fecerunt. Hobrechth semitonium superne adiecit, inferne ditonum, ut postea ostendemus. Sed exemplum nunc subnectemus.

Hypoæolij Modi

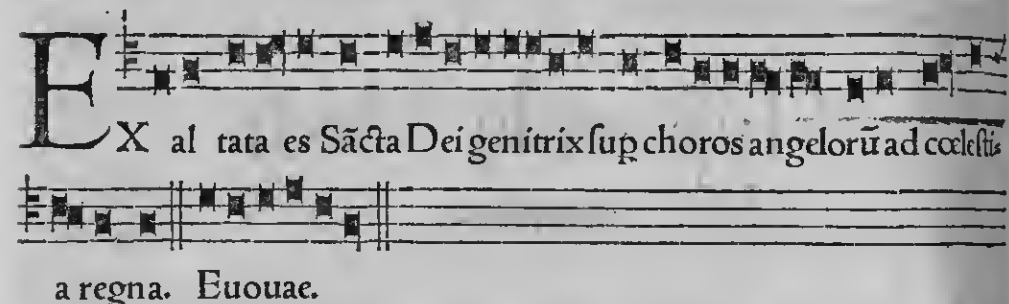
exemplum.

Circun de de rūt meui ri mē da
 ces si ne cau sa fla gel lis ceci de runt me.
 Sed tu Domine defen sor uin di ca me.
 L 3 Quoniā

INuenitur etiam hic Modus inter e paruum & F magnum, defecto in-
ferne semitonio, quod in Lydio superne deficere solet, ut capite sequen-
te mox ostendemus. Ita fit, ut hic Modus eisdem saepe limitibus ingre-
diatur, quibus apud ueteres Ecclesiasticos Lydius, à quo phrasi in immen-
sum distat, finiatur tamen propria sede in a paruo, cum Lydius in F ma-
gno. Eius rei exemplum ponemus Antiphona illa quæ Diuæ Virginis
MARIAE assumptionis die canuntur, ea ita habent.

Ita quæ proximè sequuntur: Paradyssi portæ, & de diuo Michaële archa-
angelo Gloriosus apparuisti in cōspectu Domini. Item in aduen tu pluri-
ma & alijs item temporibus & maxime in xl.

INde & minorum psalmorum Intonatio colligitur, ad hunc Modum,
I quæ phrasi quidē haud multū, at positu sanē ab Hypophrygio differt.

MAiorum psalmorum intonationes nondum inueni. Responsorio-
rum puto eum esse uersum, quem in Circūdederunt iam exhibui-
mus. Sed neq; Introituum uersum uspiam me uidisse memini. Atqui
ea de re nolim anxium esse Lectorem, cum alioqui satis sit Modorum.
De

De Sexta diapason specie ac uno eius Modo

Caput XXV.

Exte diapason speciei, quæ est ex parhypate meson ad triten hyper-
bolæon, hoc est ab F magno ad f paruum, Vnicus est Modus ipsius
SDiapason nomine Lydius, diuisus harmonicōs in c paruo. Ideoq;
Princeps in hac clãsse, quippe qui Plagium habet Hypolydium, de
quo antea. Communis duorum Modorum diapente fa fa. Clauis finalis.
F magnum. Diatessaron ut fa, hic superne adnectit, cum Plagius inferne.
Porro hic Modus apud ueteres Ecclesiasticos in magno fuit usu, ut ex can-
tibus uetustioribus satis liquet, sed tetricus uidetur Modus, quem Lucianus,
ἡ βακχικὴ uocat, Apuleius querulum, Horatius uero Lydium pro Ion-
nico, ut Persas pro Parthis usurpasse uidetur. Plato in Republica libro
tertio, ter binas Harmonias numerat. Alteras θενώδεις, hoc est, lugubres
siue querulas *μειζονύδισι καὶ σωτονολύδισι*, id est, Mixolydiās & Syntonoly-
diās, quas ne mulieribus quidem utiles ait, nedum uiris. Alteras μαλακὰς
καὶ συμποτικὰς, id est molles ac temulentas, *ἰασὶ καὶ λυδισὶ*, id est, Ionicas &
Lydiās, quotcuncq; χαλαρὰς, hoc est, relaxas, remissasq; & resolutas (ita enim
copiose exponit interpretēs) uocantur. Sed neq; has bellicosis uiris uti-
les existimat. Relinquantur igitur duæ, *δωρικὴ καὶ φρυγισή*, id est, doricæ ac
Phrygiæ, De quibus tamen nihil certi pronunciat. Sed adhibendas
omnino eas harmonias præcipit, quæ animum uirilem ad generosa deco-
ra inflammant ac excitant. Hæc tamen obiter Glaucus apud Platonem
Socrati, nescire se Harmonias falso, refert, Itaq; Plato tanq; ipsi nō satis no-
ta differit, quanquam illum hæc perspecta habuisse puto, ut erant illo do-
ctissimo sæculo omnia mathematica. Quo Pacto autem ab interprete
sint intellecta, haud facile dixerim, Illud certe *μειζονύδισι*, uertendum erat mi-
xolydiā, quomodo omnes musici composito pro simplici utuntur, atq;
adeo pro Septimæ diapason speciei nomine. Idem de *σωτονολύδισι* sen-
tio, quod haud scio an pro Aeolio posuerit Modo, Quod si esset, Plato-
nis nomenclatura in sex Modorum principibus prorsus nobiscum conue-
niret. Fieri autem potest ut Plato Syntonolydium intentum Lydium
intellexerit, ut musici uocāt Syntonū diatonum, quo pacto et Cleonides
in introductorio & alij musici tetrachorda per tria fecāt genera. Iulius aut
Pollux lib. 4. cap. 9. Sex item principes ponit his uerbis. Ἀρμονία δὲ, (inqt)

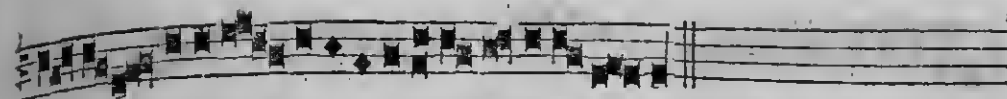
L 4 Δωρικὴ,

Δωρίς, ἰαε, Αἰολίς, αὐ πρῶται, καὶ φρυγίος δὲ, καὶ λυδίας ὁ Λοκρικὴ, Φυλοφένου δὲ ἑρμῆ.
 Apud quē Mixolydius abest, ut apud Platonē Aeolius, Nisi q̄s Λοκρικὴν,
 pro Miyolydio positā cōtendat, cū Cleonides Hypodoriū ita uocatū scri-
 bat. Idē Pollux paulo post ca. 10. ubi de tibiarijs Harmonijs differit ita ait.
 καὶ ἁρμονία μὲν αὐλητικὴ δωρὶς φρυγίς. λυδίας ὁ ἰωνικὴ καὶ σιγῆτος λυδίας, ἢ ἀνθιππος
 ἔφευγε. Nec me fugit apud eundem Pollucē paulo post inter saltationis spe-
 cies & Syntonon enumerari, uerum ibi de Harmonijs non loquitur, Et
 σιγῆτος, uox ex appellatio multis rationibus ppria fieri potest. Sed ad Pla-
 tonem redeo, quem uno ore aiunt Lydium reiecisse Modum ut leuem, qd
 mihi quidem non uidetur. Nam Mixolydium & Syntonolydium cum
 Lydio eundem esse, non puto existimabunt. Et Plato ita uidet de ijs Mo-
 dis locutus, ut in uniuersum nihil certi affirmet. Sed eos eligendos prae-
 cipit, ut iam admonuimus, qui masculum retineant animum & ad uinilia fa-
 cta stimulent. Verum enim uero, quod prius nobis dictum est, negari non
 potest, antiquitatem hos uariasse, sed neq; dubium esse Modorum naturā
 alio torqueri posse, ut q̄ uideat leuis Modus, eum ad grauiā adhiberi per-
 difficile non esse, modo accedat felix ingenium, Et contra grauiā ad leuiā
 quoq; Quod in carmine Elegiaco apud Ouidium contra generis eius na-
 turam factum grammatici contendunt. Ego itaq; Lydium egregiū Mo-
 dum existimo, si quis ita tractet quemadmodum ueteres Ecclesiastici. Sed
 nunc uerborum satis est. Apud ueteres igitur Ecclesiasticos uideo dupli-
 cem huius Modi fuisse usum, alterum inter F et e paruum, ut ipsi diapason
 superne deesset semitonium minus, Alterum inter duo F f, integra dia-
 pason: sed eum plerumq; esse corruptum. Prioris usus breue est hoc
 exemplū.

Benedic a nima mea Domino & noli ob li ui sci o

mnes retributiones e ius et renouabit si cut a qui se iu-
 uentus

uen tust u a.

Ad hanc formam est: Loquebar de testimonijs tuis. Introitus de Vir-
 ginibus, & plurimi ueterum cantus.

Reperias eundem hunc ueterem Lydium descendere in E graue, quem ad
 modum superius de Ionico diximus in b graue, aut in Synemmeno in E
 graue. Cuius hoc exemplum est.

Mon tes & omnes colles humiliabuntur. Et erunt praua in di-

recta & aspe ra in ui as planas Veni Domine & no li tarda re

Alleluia Euo ua e.

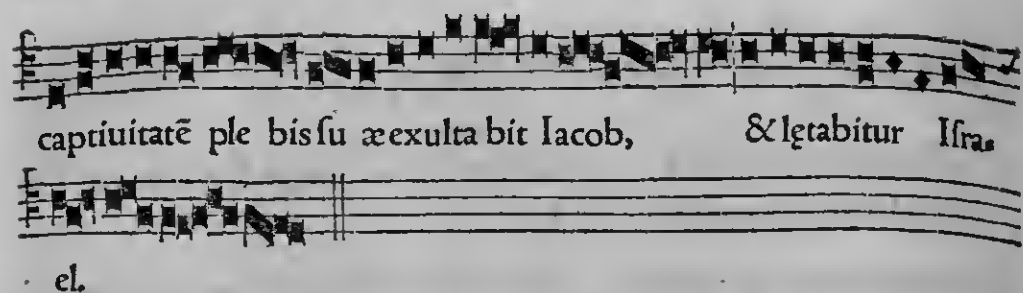
Huius aut Modi alias uel minorum uel maiorū psalmorū intonatio-
 nes, Item Responsoriorū Introituūq; Versus alios quā priore libro de
 quinto uulgi Modo exhibuimus, haud eqdē inuenisse me memini. Imò in
 eam opinionem, quas intonationes, quosq; Introituum Responsoriorūq;
 Versus uulgi habet in quinto suo Modo, hoc est Ionico, ea omnia olim
 Lydij fuisse. Verū posteaquam solum uerterit Lydus, etiam hanc successo-
 ris facta uel belli, uel mauis delatoris iure. Admonuimus hoc etiam supe-
 rius de Modi huius plagio, nempe Hypolydio, atq; adeo etiam de Hypoæ-
 olio. Nec hanc corruptio difficilior est quā in Gradualibus, ut mox di-
 cturi sumus, ubi ex mi fit fa in b clauē, que mutatio tortos sanē nobis dedit
 cantus.

Lydij Modi exemplum.

Quis dabit ex Sion saluta re Isra el? cū auerterit Dominus

captiui

Dodecachordi

Diximus autem in superioribus hunc Modum nostra ætate apud Cæ-
tores in nullo esse usu, cuius omneis cantus in Ionicum deflectunt,
pro mi in b clauē fa substituētes. Quæ consuetudo ita inualuit, ut purum
Lydium nunc raro inuenias, cui non alicubi fa sit insertum, quasi cōspira-
tione in eum facta, de exilio eius publice sit decretum. Haud quaquā tamē
negauerim eam cōmutationem aliquando cōmode fieri, aliquando neces-
sitate urgente: Commodē fit in una altera uenota, quæ tamen Modum
non mutat. Necessitate uero propter Tritonum in genere diatonico uitan-
dum. Atqui ea mutatio corruptos nobis fecit, ut iam diximus, cantus, ut
in gradualibus potissimum uiderelicet, præsertim facta iam aliquot locis
mutatione mi in fa. Deinde uero cum more suo hic Modus in a partum
ascendat, ac descensus fiat subitus in b clauē, necesse est remeare mi: Neq̃
enim ibi fa cani potuit, ut in reliq̃s præcedentibus notulis: fieret enim Tri-
tonus. Cæterum in F magnum delatus, ac rursus in b clauē assurgens,
necessario mutat mi in fa, alioqui rursus tritonus interueniret. Inuenies
autem quosdam huius Modi cantus, qui in a paruum neq̃ ita subito con-
scendunt, nisi etiam f paruum attingant, neq̃ rursus subito ac uno lapsu
ex a in b re labuntur, sed ex f in c: Quos omnino in Ionicum deflectere
queas, bifariamq̃ cātare uel p̃ diapēte Lydij fa fa, ascendēdo fa re fa, descē-
dēdo fa la fa uel per diapente Ionici in Synēmenō tetrachordo ut sol, ascen-
dēdo, ut mi sol, descendendo sol mi ut. Quanquam haud scio, qui fiat, ut
cum uoluptate quadam libentius Ionico acquiescamus, tinniatq̃ suauius
illud fa quam mi in auribus nostris, sed puto uel assuetudinem per omnē

uitam Ionico obnoxiam in causa esse, uel, quod uero similis
est, Ionicum Lydio naturaliore esse, grauiorem autē
Lydium. Sed huius Modi exemplū pona-
mus, quod bifariam cani poterit.

Exemplum

Liber II.

Exemplum cōmune Lydij ac Io-
nici, sed alterius in diezeugmenō,
alterius in synemmenon tetrachordo.

Et glo ri a.

Numatis huius (nā ita uocant unius syllabæ plurimas notulas certo
iterationis agmine incedenteis) quartam ab fine notulam, item deci-
mam, alij in b dūtaxat leuant, ut Ionico soli fiat apta cantio, alij in c sus-
tol-
lunt, utriq̃ aptum Modo, quod nos, etsi rarius ita inuenitur, secuti tamen
sumus, ut res ipsa, cuius gratia exemplum adduximus, clarior esset. In fine
etiam uersus omnes in fa libentius inclinant, potest tamē & mi cani, sed du-
riuscule sonat. Verum hæc de Lydio satis.

De

Dodecachordi De Hyperphrygio reiecto altero.

Alter huius diapason Modus esse debebat iisdem quidem limitibus quibus hic Lydius, sed mediatio obstitit, quo minus in usum uenerit. Nam plagiorum lege, infermediateffaron, superne diapente habere debebat, quod hic fieri nequit. Ex Fenim magno, in mi quod est in b clauē Tritonus est. Ex eodem autem mi, in e paruum semidiapente est. Hic Hyperæoliij, de quo in Hypophrygio diximus, plagius est, quapropter cum $\pi\acute{o}\nu\acute{o}$, nominandus erat, sed Hypohyperæolius nemo sanus dixerit, quando Hypomixolydium etiam quidam dicere non audent, Sed Hyperphrygius non incommode à quibusdam dicitur, nempe ad formam Hyperiaftij, Hypermixolydij ac Hyperæoliij. Est enim hic proxime supraPhrygium, nec aliud habet nomen, ut habet, cuius systema obtinet, Lydius. Quod autem Politianus ac Franchinus Hyperlydium uocatū scribant, scire uelim, quibus authoribus tradant. Ego hercle codicum errore deceptos crediderim, ita enim omnes corrupti nostra sunt ætate, ut ijs, quoties res contrarium clamat, prorsus nihil sit confidendum. Nisi forte quis nouo more, $\pi\acute{o}\nu\acute{o}$ $\acute{\alpha}\nu\tau\iota$ $\pi\acute{o}\nu\acute{o}$, accipi putet. Hic enim Modus & si male uersus, ad Lydij tamē systema consistit. At nec Ptolemæus Hypermixolydiū, nec Aristoxenus Hyperiaftium sic intellexere, quare mendum in libris esse existimo, non nouam appellationem. Hunc Modum apud Ecclesiasticos semel atq; iterum celebratum reperiō, sed aliquādo nō pleno systemate, Cuius duo hic exempla subijcere placuit.

Exemplum Hyperphrygij semitonio minore defectum

superne, ad formam Lydij.

T
Ol li teho sti as & intro i te ina tri ae ius
ad ora

ado rate Dominū in au la san cta e ius.

Et huic similis a sensu ac descensu cantio Domine fac mecum misericordiam tuam, quam referemus libro sequente in Lydio, ubi de Hyperphrygio exempla adducemus, atq; adeo huic etiam sequenti prorsus simile alterum, ut hoc præcedens suum habet alibi.

Eiusdem Modi exemplum tono supcrans diapason.

P
Er signū crucis de ini micis nostris. Libera

nos Deus no ster.

De Septima diapason specie, & duobus eius Modis,

Caput XXVI.

Vltima diapason species ab Lichano meson ad Paraneten hyperbolæō, hoc est, à G magno ad g paruum, duos habet Modos, alterum ipsius diapason nomine, Mixolydiū, harmonicōs diuisum in paranete diezeugmenon, hoc est, in d paruo. Alterum Hypoionicum diuisum arithmeticōs in c paruo, de quo paulo post. Mixolydius igitur, uulgo septimus dictus, inde ut puro nomen habet, quod cum Lydio permixtus sit, quippe cuius septem possideat chordas, quam aliam quoq; causam huius denominationis superius assignauimus.

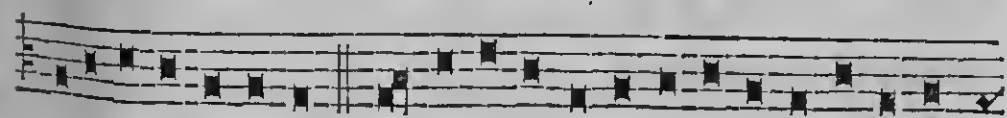
M Apud

Apud ueteres Ecclesiasticos in maximo erat usu, nostra uero tempestate in nouis thematis, quemadmodum & eius Plagius, Mixolydius, atq; adeo Lydius cum suo Plagio Hypolydio, prope ignorus. Quod inde accidisse reor, Quod Ionicus celebrior Modus, & ut puto, antiquior hominū usu, ut sol habeat diapēte, & si nō positu specie tamē cū Mixolydio communē, Cæterum assuefactio ea effecit, ut cantores ad eam perpetuo adiecerint ut fa, quæ diatessaron est Ionici, superne adiecta, non re sol, quæ Mixolydij est diatessaron. Porro ad hunc Modum multæ sunt iucundissimæ cantationes, ut in mille Responsorijs Introitibusq; patet. Viri Galilæi huius est Modi, Intritus. Item: Puernatus est nobis, quem Petrus Platensis Gallus elegantissime quatuor instituit uocibus, ex Mixolydio tamen Donū instituens non absq; licentia, sicut postea Ioannes Mouton in Ionicum eundem mutauit: Responsoria, ut Ciues Apostolorum: & Summæ Trinitati, Virunq; oppido eleganter hunc Modum referēs. Quæ exempla, ubiq; obuia studiosis, examinanda ueniunt. Nos Prosam illam omnium elegantissimam, & ab D. ERASMO Roterodamo præceptore nostro mire olim probatam, in medium adducemus, Quæ est ad Apostolorum Senatum precatio, omni referta ornatu, omnibus decorata floribus. In qua primus quidem uersus loco Progmij est. Secundus uersus petitionem breuissimam cōtinet, Terrius iustę petitioni reationem subiicit, Quartus Diui Petri Apostolorum principis Encomium, Quintus Pauli, Sextus septimusq; Mathæi. Octauus ac nonus reliquorum Apostolorum nomenclaturam, Decimus congratulationem habet. Vltimus Conclusionem. Qua in re etiam atq; etiam cōsyderandum, quā sobrie exordium, quis hic fuerit author, sumat a Diapente Rhetorica, de qua in Hyperiasio diximus, quā aptos & minime fucatos titulos, nulla superlatione, nulla quæsitos pictura ponat. Deinde petitio qualis est, ut ditescant Ecclesiæ: minime, Sed ut earum uitam ac mores clarus ille Senatus moderetur. Petri autem ingenium, ut mitissimi Apostoli uno uerbo, Concedunt, expressit, & Antiochum ac Remum pro Antiochia ac Roma figurate quidem, sed apte posuit. Nec dignatus Romulum, ut fratricidam, nominare, Remum innocenter trucidatum posuit. Diuum uero Paulum ut egregium pugilem designatis etiam uerbis pingit, inuasisti inquit, & non quamlibet nationem, sed Græciam. Tirannidem autem *ἐν τῇ πόλει* est. Illud uero ingenij specimen uide in Mathæi laudibus, ut Periphrasi immaculatæ gni, ut antitheto candidi uelleris ad horridos Aethiopas pieludit, quam pulchre, & plusquam succincta enumeratione euitat tædium nimis longæ orationis futuræ, siquidem omnium Apostolorum præconia singulatim, referre uoluisset. Atqui id haud immerito quis stomachetur, quoniam nam pacto acciderit, ut tot nunc seculis Mathiam omiserint plaricq; codices,

ces, accephalo etiam uersu facto, nec priore respondente, cum nihil facilius notatu esset. Et author ipse uersuum parilitate (ut ita loquar) cauisse uideri potest, ne corrumpcretur. Eum igitur pro honore optimi Apostoli restituiamus. Decimi item uersus compendium cōsyderatione dignum est. Cum enim orientem ac occidentem nominasset, ne Septentrionem ac Meridie longiora uocabula ponere cogeretur. Imò inquit, teres mundicirculus, quo uno uerbo plura complexus est, quā millis duobus. Rursus illud, Gaudet habere patres, de Romano more tractum est, quoties patribus plebes blandiri solebat. Expectat autem iudices, ex Mathæi capite 19. & Lucæ capite 22. Postremo concludit merito laudes illis & honorē deberi, sed ut Sanctis. Nunc ipsam Prosam audiamus, nimis euagari, in re aliena quanquā optarim, multa ad hunc modū declarata, sed ab eo qui doctius hæc ostendere posset, merebatur certe Procerum Ecclesiæ maiestas, & ingens hæc uigilia, qua Ecclesiam illustrare conati, tam elegantes nobis peperere cantiones, Cum nostra ætas nihil noui dignum auditu excogitet, uetera non modo non intelligat, sed rideat etiam. Merebatur inquam conatus ille tam pius Ciceronē aliquem, qui pro dignitate ea & laudaret & narraret. Mihi sanè labor ille grauis non esset, si tam possem quam uellem. Habent illi haud dubie apud Seruatorem nostrum suum præmium. Nos nostra signauia & ingratitude meritis luemus poenas ualde uereor.

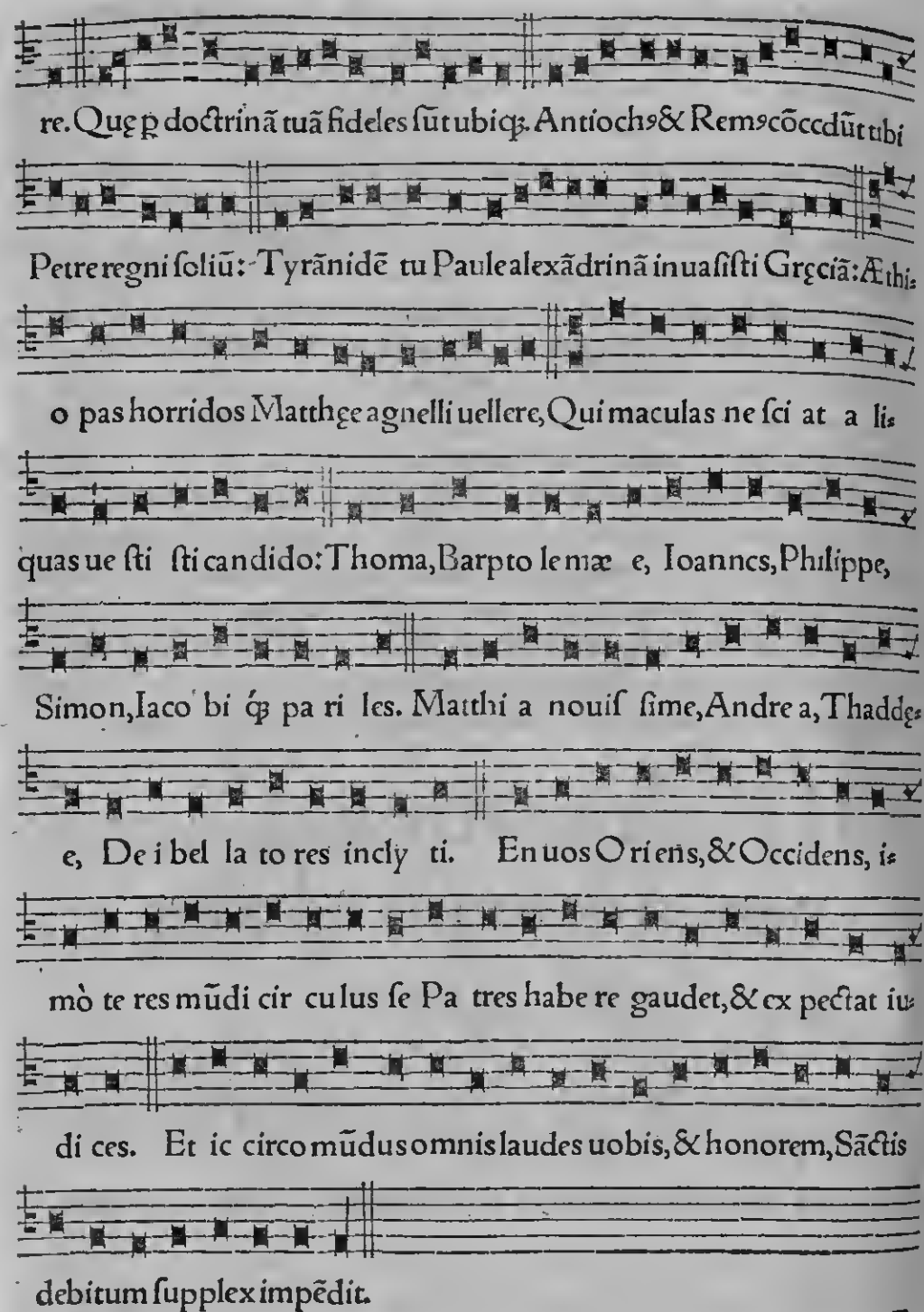
Ad Diuorum Apostolorum Senatum oratio in Mixolydio Modo.

C La re Sanctōrū Senatus Apostolorum, Princeps orbis terrarum,

rum, Rectorq; regnorum. Ec cle si arum mores & uitam modera-

M 2 re, Quæ

re. Quę p doctrinā tuā fideles sūt ubiq; Antioch⁹ & Rem⁹ cōcedūt tibi
 Petre regni soliū: Tyrānidē tu Paule alexādrinā inuasisti Gręciā: Æthi-
 o pas horridos Matthę agnelli uellere, Qui maculas ne sci at a li-
 quas ues ti sticandido: Thoma, Barpto le mæ e, Ioannes, Philippe,
 Simon, Iaco bi q; pa ri les. Matthi a nouis sime, Andre a, Thadde-
 e, De i bel la to res incly ti. En uos Oriens, & Occidens, is-
 mò te res mūdi cir culus se Pa tres habe re gaudet, & ex pectat iu-
 di ces. Et ic circo mūdus omnis laudes uobis, & honorem, Sāctis
 debitum supplex impēdit.

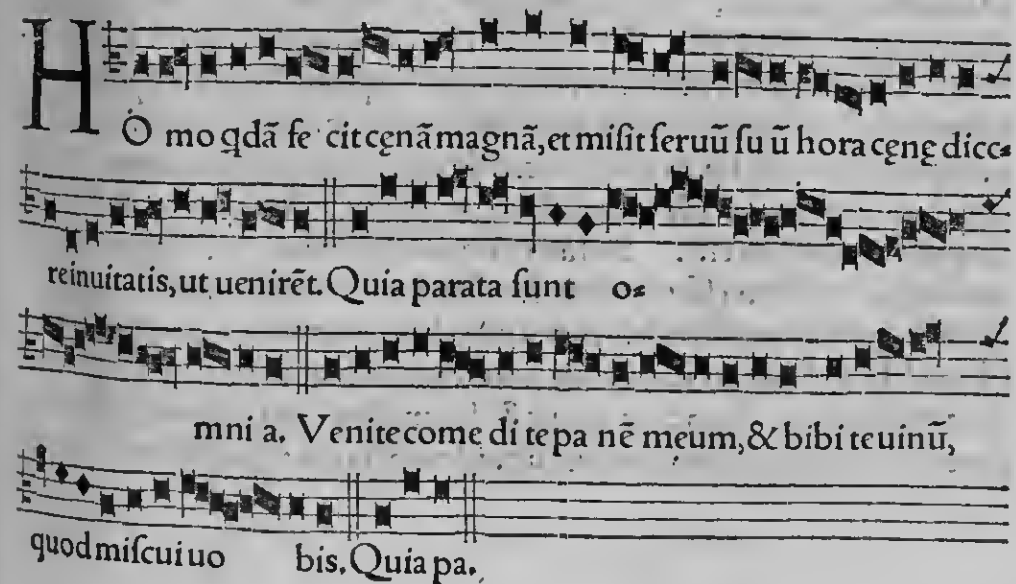
De

De hypoionico Modo,

Caput XXVII.

Alter Septimæ ac ultimæ diapason Modus, est Hypoionicus siue Hypoionastius, Ionici Plagijs, Communem enim diapente habent ut sol, Sed diatessaron ut fa, Ionici superne, hic inferne ad diapente adnectit. Mediatu arithmeticos in c paruo, ac cum principe suo eadem clauē cantus finit, quanquam id uel in octaua, ne scalam gręcā una exeat chorda, uel in F magno cum fa in b clauē, ut nunc mos est cū in Ionico, tum in hoc eius Plagio. Hic apud ueteres Ecclesiasticos præter Respō- soria in matutinis & uesperis, in raro fuit usu, nisi quatenus ex Hypoly- dio Hypoionicum fecēre, commutatione mī in fa, in b clauē, de qua in Ly- dio Hypolydioq; abūde dictum est. Hic uulgo Sextus dicitur, ex G in g. aut ex C in c. siquidem fa est in b clauē, ab annis quingentis plus minus recipieptus, ut cum in alijs multis, tum in cātibus de corpore CHRIS TI patet. Multum Gratiæ habet in Orthrijs & amatorijs, lingua potissimū Celtica, quā Heluetij utuntur, nec minus Germanica transrhenana. Tuba rū sonitus hodie inter huius Modi limites constat, integra omnibus chor- dis diapente, sed diatessaron extremis potissimum. Certe ætas nostra, non minus hoc Modo quam Ionico ad omnis leuitates utitur. Threnos item ad hunc Modum institutos elegantissime decantant. Sed eius, cum sit nie- mis notus, unum hoc sit ex Luca cap. 14. Exemplum simplex.

Hypoionici Modi exemplum.

H Ō mo qdā fe- cit cenā magnā, et misit seruū suū hora cęne dice-
 re inuitatis, ut uenirēt. Quia parata sunt
 mni a. Venite come di te pa nē meū, & bibi te inū,
 quod miscui uo bis. Quia pa.

M 3 De